

ZLATA TRSNA RUMENICA – NOVA GROŽNJA SLOVENSKEMU VINOGRADNIŠTVU

Ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus* Ball) je v naravi glavni žuželčji prenašalec karantenske bolezni trte - zlate trsne rumenice, ki jo povzroča fitoplazma *Grapevine flavescence dorée* (FD) s sistemsko okužbo trte (*Vitis* L.). Fitoplazmo FD prenaša na perzistenten način (po infestaciji celo življenjsko dobo) s trte na trto. Zlata trsna rumenica povzroča veliko gospodarsko škodo zlasti pri pridelavi grozdja. Ameriški škržatek živi samo na trti in razvije en rod na leto.

Odrasel ameriški škržatek meri od 4,8-5,5 mm.

Zatreti ga je potrebno, preden je možen prenos bolezni z okuženih na neokužene trte, se pravi predvsem v razvojnem stadiju ličinke in nimfe, ki jih najdemo na spodnji strani listov. Ukrep je potrebno izvajati v vseh matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah ter v vinogradih na razmejenem območju, kjer je ugotovljena navzočnost zlate trsne rumenice.

Navzočnost odrasle oblike ameriškega škržatka v vinogradu ugotavljamo z rumenimi lepljivimi pastmi (Bioteh, Rebel, Terminator, ipd.). Te izobesimo v vinograd konec junija. Če ugotovimo ulov, je potrebno tretiranje zoper odrasle oblike. Na razmejenih območjih pa sta ne glede na ulov potrebni dve škropljenji. Vabe menjavamo vsakih 14 dni, ker se sicer njihova učinkovitost zmanjša. Število vab je odvisno od velikosti vinograda. V vinogradih, manjših od 2 hektarov, izobesimo vsaj tri takšne vabe na različna mesta. V večjih vinogradih je priporočljivo izobesiti vsaj eno vabo na vsak hektar vinograda.

Kdor ameriškega škržatka ne pozna dovolj dobro, pošlje ali odnese lepljive plošče na **Kmetijski gozdarski zavod Nova Gorica, Pri hrastu 18, 5000 Nova Gorica**, v potrditev. Zaradi lažjega rokovanja lepljive plošče že kar na mestu z obeh strani prekrijemo s tanko prozorno kuhinjsko folijo.

Ukrepe za preprečevanje škode, ki jo povzroča zlata trsna rumenica, predpisuje Pravilnik o ukrepih za preprečevanje širjenja in zatiranje zlate trsne rumenice, ki je bil sprejet v letu 2009. Poleg drugih ukrepov predpisuje tudi zatiranje ameriškega škržatka na razmejenih območjih, v matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah, ukrepi pa bodo natančneje določeni z Načrtom ukrepov obvladovanja trsnih rumenic (www.furs.si).

ZATIRANJE AMERIŠKEGA ŠKRŽATKA

Pripravki, ki so registrirani za vinsko trto in delujejo tudi zoper ameriškega škržatka, so:

- indoksakarb (Steward) – samo za ličinke, uporabljamo ga lahko le dvakrat v sezoni;
- tiametoksam (Actara) – do trikrat v sezoni;
- klorpirifos (Pyrinex 25 CS);
- klorpirifos-metil (Reldan 22 EC) – uporabljamo ga lahko le enkrat v sezoni;
- deltametrin (DECIS 2,5 EC)
- piretrin (Kenyatox verde in Flora verde) – predvsem za ekološko pridelavo.

V **proizvodnih vinogradih** na razmejenem območju je potrebno izvesti 3 tretiranja, v **matičnih vinogradih, matičnjakih in trsnicah** pa več kot 3. Tudi območjih, ki še niso razmejena, pa se pojavlja ameriški škržatek, je priporočljivo opraviti 2 tretiranja. Natančneje bodo ukrepi zatiranja ameriškega škržatka opredeljeni z Načrtom ukrepov.

Roke zatiranja ameriškega škržatka napove lokalna opazovalno – napovedovalna služba za varstvo rastlin. Če ni drugače navedeno, se pripravki uporabljajo v odmerkih, kot so navedeni za zatiranje groznih sukačev.

Pred tretiranjem s sredstvi, ki so strupena za čebele, je potrebno odstraniti cvetočo podrast in izvesti druge preventivne ukrepe za varstvo čebel.

Prva najdba zlate trsne rumenice v Sloveniji je bila 2005 v Slovenski Istri, nato pa v Posavju v okolici Brežic (2008) ter v okolici Renč pri Novi Gorici, Maribora in v Prekmurju, Novega mesta, Šentjerneja in Mirne na Dolenjskem (2009).

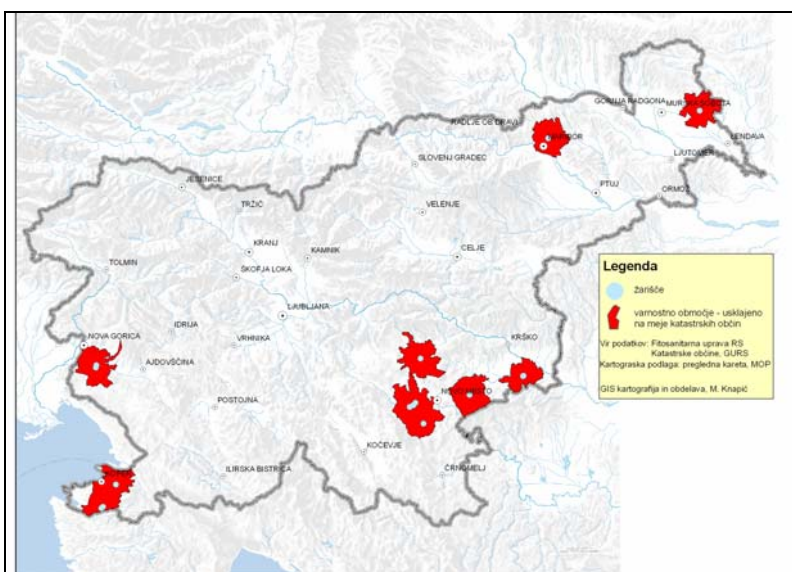
Zlasti na Dolenjskem in Štajerskem obstaja nevarnost, da bo prišlo do izbruha bolezni, če ne bomo dosegli zatiranja ameriškega škržatka v rastni dobi 2010. Spremljajte obvestila o varstvu vinske trte in pravilno ukrepajte!

Karantensko zlato trsno rumenico zatiramo z odstranjevanem okuženih trt in srobota ter s škropljenjem ameriškega škržatka.

Znamenja okužbe so zlasti: rumenenje in zvijanje listov, propadanje grozdličev in celih trt. Okužbo v vinogradu širi ameriški škržatek (*Scaphoideus titanus* Ball; Homoptera, Cicadellidae).

OGROŽENE SO VSE VINORODNE DEŽELE !

Ameriški škržatek je bil v Sloveniji do nedavnega razširjen samo v vinorodni deželi Primorska (Seljak, 1987). V Evropo se je zanesel z uvoženo ameriško trto v Francijo okoli 1955. leta, od tam pa se širi proti zahodu do Portugalske in na vzhod do Črnega morja. V letu 2003 je bila prvič najden tudi v vinorodni deželi Podravje pri Mariboru in Sebeborcih (Miklavc). S sistematičnim spremljanjem te vrste po letu 2003 pa je ugotovljeno, da se postopno širi tudi v subpanonskih območjih Slovenije ter sosednjih držav: na Hrvaško, Madžarsko in v Avstrijo. V Sloveniji je ameriški škržatek po letu 2006 navzoč v vseh vinorodnih deželah (Seljak in Orešek, 2007), zato se je nevarnost prenosa FD z morebitno okuženih trt močno povečala.

Navadni srobot (*Clematis vitalba*), okužen s fitoplazmo Grapevine flavescence dorée (foto: Gabrijel Seljak). Okužbo s srobotom v vinograd lahko prenese škržatek *Dictyophara europaea*.

Ste opazili nedavni pojav znamenj trsnih rumenic v svojem vinogradu? Vam take trte slabo rodijo in propadajo? Pokličite nas in skupaj bomo ugotovili vzrok težav ter poiskali rešitev. Dežurna številka je 041-354-405.